

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

БЮДЖЕТУВАННЯ

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»

Київ 2025

УДК 69.003: 338.657

У67

Укладач Л. В. Гусарова, канд. екон. наук, доцент

Рецензент О. С. Рубцова, канд. екон. наук, доцент

Відповідальний за випуск С. П. Стеценко, д-р екон. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри економіки будівництва,
протокол № 10 від 16 квітня 2025 року.*

В авторській редакції.

Бюджетування [Електронний ресурс]: методичні вказівки
У67 / уклад. Л.В. Гусарова. – Київ : КНУБА, 2025. – 20 с.

Містять загальні положення, завдання до контрольної роботи, вихідні дані за варіантами, рекомендації до виконання і оформлення, приклади виконання у табличній формі.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» для поглиблення теоретичних знань та набуття практичних навичок з бюджетування на підприємствах будівельної галузі.

© КНУБА, 2025

Загальні положення

Методичні вказівки призначені для студентів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Метою виконання індивідуальної роботи є поглиблення теоретичних знань та набуття практичних навичок з курсу Бюджетування. В будівельній галузі, яка характеризується тривалими виробничими циклами, значними обсягами витрат та високим рівнем ризиків, бюджетування відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління та досягненні стратегічних цілей.

Виконання розрахункових завдань сприятиме засвоєнню основних принципів, методів та інструментів бюджетування, а також формуванню вмінь аналізувати бюджетну інформацію та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Завдання охоплюють ключові аспекти бюджетного процесу на підприємстві при складанні операційних бюджетів.

Індивідуальна робота виконується студентами відповідно до свого варіанту. Кожне завдання передбачає аналіз наданої інформації та виконання необхідних розрахунків. Використання програмного забезпечення Microsoft Excel для виконання розрахунків заохочується. Приклад виконання наведений для варіанта №18.

Завдання до індивідуальної роботи

Підприємство будівельної промисловості виробляє рулонні будівельні матеріали двох видів, одиницею виміру прийнято метр квадратний. Відповідно до вихідних даних за обраним варіантами (табл.1) складіть:

1. **Бюджет продажів** на наступний рік з розбивкою по кварталам (табл. 2).

2. На основі бюджету продажів (завдання 1) складіть **прогноз грошових надходжень** за умови, що продаж за готівку становить заданий процент від загального обсягу (табл.1, ст.5), а решта реалізується в кредит. За умовами кредиту перша половина оплати надходить в місяці продажу, а друга – в наступному періоді (табл. 3).

3. Складіть **бюджет виробництва** у вартісному вимірюванні з розбивкою по кварталам бюджетного періоду (табл. 4). Заплановане виконання робіт на кінець кварталу становить заданий процент (табл.1, ст.6) від запланованого обсягу реалізації у наступному кварталі.

4. Складіть **бюджет прямих витрат на матеріали**, за умови заданого в процентах (табл.1, ст.7), запасу матеріалів на підприємстві на кінець кварталу від запланованої потреби в них у наступному кварталі (табл. 5).

5. Складіть **графік платежів за матеріали** за умови заданого проценту (табл.1, ст.8) оплати готівкою за придбані матеріали та сировину (табл. 6).

6. Складіть **бюджет прямих витрат на оплату праці** основних виробничих робітників (табл. 7), приймаємо усереднену заробітну плату однієї людино-год. за розрядами складності робіт в будівництві у 2025 році 83,71 грн для розряду 1 та 84,38 грн. для розряду 1,1.

7. Складіть **бюджет загальновиробничих витрат** (табл. 8).

8. Складіть **бюджет витрат на збут**, якщо комісійні з продажу прийняті у розмірі 0,2%, інші змінні витрати - 0,1% від обсягу продажу (табл. 9).

9. Розрахуйте **бюджет адміністративних витрат**, якщо вони становлять 15% від бюджету прямих витрат на оплату праці (табл. 10).

10. Розподіліть **змінні загальновиробничі витрати** підприємства виходячи з фактичної потужності звітного періоду (табл. 11).

11. Розподіліть **постійні загальновиробничі** витрати підприємства (табл. 12).

12. Розрахуйте **виробничу собівартість продукції підприємства** (табл. 13).

Запропонуйте заходи щодо контролю та регулювання бюджетних показників на підприємстві.

Вихідні дані

№ варіанта	Види продукції	Прогнозовані показники діяльності					
		Обсяг виробництва, тис.м ²	Орієнтовна ціна реалізації одного м ² , грн.	Продаж за готівку,%	Заплановане виконання робіт на кінець кварталу,%	Запас сировини і матеріалів на кінець кварталу,%	Оплати готівкою за придбані матеріали,%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1	1	1 800	38,0	50	10	20	15
	2	2 800	42,0				
2	1	1 300	37,0	20	15	20	30
	2	2 300	52,0				
3	1	1 450	36,2	50	20	10	20
	2	5 200	48,0				
4	1	3 500	45,0	20	15	20	30
	2	2 000	36,8				
5	1	1 200	32,0	60	20	10	15
	2	3 000	56,4				
6	1	1 600	55,2	40	20	15	20
	2	4 500	34,9				
7	1	3 800	64,7	50	10	20	15
	2	2 000	42,0				
8	1	1 500	48,0	50	15	10	30
	2	2 300	26,0				
9	1	1 400	44,2	40	20	10	30
	2	1 300	58,0				
10	1	2 500	35,0	20	20	15	50
	2	2 000	63,8				
11	1	2 000	45,0	60	10	15	40
	2	1 000	37,8				
12	1	1 500	56,0	30	10	20	50
	2	2 800	41,8				
13	1	4 000	50,0	50	15	10	30
	2	3 200	60,0				
14	1	2 500	42,2	30	20	15	40
	2	2 200	48,0				
15	1	1 800	45,0	20	10	20	50
	2	3 000	63,0				
16	1	1 400	46,2	60	10	20	20
	2	2 500	38,0				
17	1	3 800	45,0	50	20	10	20
	2	2 000	63,0				
18	1	2 600	30,2	50	10	20	30
	2	3 420	26,5				

Приклад виконання

Завдання № 1

Складаємо бюджет продажів на наступний рік з розбивкою по кварталам за вихідними даними 18-го варіанта. Бюджет продажів показує прогнозовані обсяги реалізації квартир за об'єктами та по підприємству в цілому протягом бюджетного періоду.

Бюджет продажів представлено у табл.2.

Таблиця 2

Бюджет продажів підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг продажу, тис. м ²	х	х	х	х	х
	Виріб 1	500	800	800	500	2 600
	Виріб 2	855	855	855	855	3 420
2	Ціна за м ² , грн:	х	х	х	х	х
	Виріб 1	30,2	30,2	30,2	30,2	х
	Виріб 2	20,0	26,5	26,5	32,5	х
3	Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн:	32 200	47 057,5	47 057,5	42 887,5	169 202,5
	Виріб 1	15 100	24 400	24 400	15 100	79 000
	Виріб 2	17 100	22 657,5	22 657,5	27 787,5	90 202
4	Податок на додану вартість, ¹ тис. грн:	5 367,57	7 844,48	7 844,48	7 149,17	28 206
	Виріб 1	2 517	4 067,48	4 067,48	2 517	13 169
	Виріб 2	2 850,57	3 777	3 777	4 632,17	15 036
5	Чистий дохід (виручка від реалізації), тис. грн:	26 832,43	39 213,02	39 213,02	35 738,33	140 996
	Виріб 1	12 583	20 332,52	20 332,52	12 583	65 830
	Виріб 2	14 249,43	18 880,5	18 880,5	23 155,33	75 165

¹ ПДВ береться у розмірі 16,67% від продажної ціни виробу, що включає ПДВ (20%:120%)

Завдання № 2

При плануванні грошових надходжень від реалізації продукції (робіт, послуг) враховують такі види платежів, як попередня оплата, надання відстрочки платежу, надання кредиту.

Складаємо прогноз грошових надходжень за умови, що продаж за готівку становить 50% від загального обсягу, а решта реалізується в кредит.

Прогноз грошових надходжень представлено у табл.3.

Таблиця 3

Прогноз грошових надходжень підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн:	32 200	47 057,5	47 057,5	42 887,5	169 202
	Виріб 1	15 100	24 400	24 400	15 100	79 000
	Виріб 2	17 100	22 657,5	22 657,5	27 787,5	90 202
2	Очікувані надходження, тис. грн:	x	x	x	x	x
	Виріб 1	7 550	19 750	24 400	19 750	71 450
	Виріб 2	8 550	19 878,7 5	22 657,5	25 222,5	76 308

Завдання № 3

Бюджет виробництва відображає обсяги продукції, які необхідно виготовити для забезпечення прогнозованих обсягів продажів з врахуванням запасів готової продукції на початок та кінець планового періоду.

Складаємо бюджет виробництва за умови, що на підприємстві заплановано розмір середнього залишку запасів на кінець кварталу 10 % від запланованого обсягу реалізації у наступному кварталі. Обсяг виконаних робіт (п.4) розраховуємо: виконані роботи на кінець кварталу (п.2) додати обсяг продажу (п.1) та відняти виконані роботи на початок кварталу (п.3).

Бюджет виробництва представлено у табл.4.

Таблиця 4

Бюджет виробництва підприємства на 20 .. рік

	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг продажу, тис.м ²					
	Виріб 1	500	800	800	500	2 600
	Виріб 2	855	855	855	855	3 420
2	Запаси готової продукції на кінець кварталу, тис. м ² :					
	Виріб 1	80	80	50	x	x
	Виріб 2	85,5	85,5	85,5	x	x
3	Запаси готової продукції на початок кварталу, тис. м ² :					
	Виріб 1	50	80	80	50	50
	Виріб 2	85,5	85,5	85,5	85,5	85,5
4	Обсяг виробництва, тис. м ² :					
	Виріб 1	530	800	770	450	2550
	Виріб 2	855	855	855	769,5	3 334

Завдання № 4

У бюджеті прямих витрат на матеріали визначаються необхідні для запланованого виробництва обсяги прямих витрат на матеріали, сировину, комплектуючі вироби тощо.

Складаємо бюджет прямих витрат на матеріали враховуючи, що на підприємстві запас матеріалів на кінець кварталу становить 20% від запланованої потреби в них у наступному кварталі.

Обсяг закупівлі = Залишок $M_{к.п.}$ + Використання M - Залишок $M_{п.п.}$, де

Залишок $M_{к.п.}$ – залишок запасів матеріалів на складі на кінець періоду;

Залишок $M_{п.п.}$ – залишок запасів матеріалів на складі на початок періоду;

Використання M – очікуваний обсяг використання прямих матеріалів у бюджетному періоді, відповідно до запланованих обсягів виробництва.

*Використання M = Плановий обсяг виробництва * Норма витрат матеріалів*

Бюджет прямих витрат на матеріали представлено у табл.5.

Таблиця 5

Бюджет прямих витрат на матеріали на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг виробництва, тис м ²					
	Виріб 1	530	800	770	450	2550
	Виріб 2	855	855	855	769,5	3 334,5
2	Норма витрат матеріалу (M1) на одиницю продукції, кг					
	Виріб 1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Виріб 2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3	Необхідний обсяг матеріалу (M1), кг	224	251	248	198,9	921
	Виріб 1	53	80	77	45	255
	Виріб 2	171	171	171	153,9	666
4	Запаси матеріалу (M1) на кінець кварталу, кг	50,2	49,6	39,78	x	x
5	Запаси матеріалу (M1) на початок кварталу, кг	44,8	50,2	49,6	39,78	44,8
6	Обсяг закупівлі матеріалу (M1), кг	229,4	250,4	238,18	159,12	877,1

Закінчення табл. 5

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
7	Ціна 1 кг. матеріалу (M1), грн.	120	125	115	140	-
8	Обсяг закупівлі матеріалу (M1), грн.	27 528,0	31 300,0	27 390,7	22 276,8	108 495
1	Обсяг виробництва, тис, м ² :					
	Виріб 1	530	800	770	450	2550
	Виріб 2	855	855	855	769,5	3 334
2	Норма витрат матеріалу (M2) на одиницю продукції, кг					
	Виріб 1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	Виріб 2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
3	Необхідний обсяг матеріалу (M2), кг	501	582	573	442,8	2 098,8
	Виріб 1	159	240	231	135	765
	Виріб 2	342	342	342	307,8	1 333,8
4	Запаси матеріалу (M2) на кінець кварталу, кг	116,4	114,6	88,56	x	x
5	Запаси матеріалу (M2) на початок кварталу, кг	100,2	116,4	114,6	88,56	100,2
6	Обсяг закупівлі матеріалу (M2), кг	517,2	580,2	546,96	354,24	1 998,6
7	Ціна 1 кг. матеріалу (M2), грн.	520	170	310	150	-
8	Обсяг закупівлі матеріалу (M2), грн.	268 944,0	98 634,00	169 557,6	53 136,0	590 271
9	Усього вартість закупівлі матеріалів, грн.	296 472,0	129 934,0	196 948,3	75 412,8	698 767

Завдання № 5

Для прогнозування грошових коштів, необхідних для оплати за матеріали, враховуються наступні види платежів: попередня оплата, оплата по факту отримання, кредиторська заборгованість.

Розробляємо графік платежів за матеріали враховуючи, що готівкою сплачується постачальнику 30% від загального обсягу закупівлі, а решта матеріалів закуповується в кредит. За умовами кредитування перша половина оплати здійснюється в періоді продажу, а друга – в наступному періоді.

Графік платежів за матеріали представлено у табл.6.

Таблиця 6

Графік платежів за матеріали у 20 .. році

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Усього вартість закупівлі матеріалів, грн.	296 472,0	129 934,0	196 948,3	75 412,8	698 767,1
2	Попередня оплата за матеріали (30%), грн	88 941,6	38 980,2	59 084,49	22 623,84	209 630,13
3	Оплата за матеріали по факту відвантаження, грн	103 765,2	45 476,9	68 931,91	26 392,98	244 566,99
4	Погашення кредиторської заборгованості за попередній період, грн	0,00	103 765,2	45 476,9	68 931,91	26 392,98
5	Залишок кредиторської заборгованості на кінець періоду, грн	103 765,2	45 476,9	68 931,91	26 392,98	26 392,98
6	Оплата постачальникам у поточному кварталі, грн	192 706,8	188 222,3	173 493,3	117 948,7	672 371,13

Завдання № 6

У бюджеті прямих витрат на оплату праці визначаються витрати на оплату праці основного виробничого персоналу на бюджетний період, відповідно до виробничої програми та заробітної плати.

При розробці бюджету витрат на оплату праці слід враховувати, що вартість трудовитрат за 1 людино-год. не може бути менше встановленої законодавством мінімальної ставки².

Складаємо бюджет прямих витрат на оплату праці з врахуванням суми єдиного соціального внеску, що нараховується на відповідну заробітну плату.

*Прямі витрати на оплату праці = Плановий обсяг виробництва *
Вартість трудовитрат на обсяг робіт*

*Єдиний соціальний внесок = Нарахована заробітна плата * 22% 100%*

Бюджет прямих витрат на оплату праці представлено у табл.7.

Таблиця 7

Бюджет прямих витрат на оплату праці підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг виробництва, тис. м ²					
	Виріб 1	530	800	770	450	2550
	Виріб 2	855	855	855	769,5	3 334,5
2	Вартість трудовитрат, грн:					
	Виріб 1	83,71	83,71	83,71	83,71	83,71
	Виріб 2	84,38	84,38	84,38	84,38	84,38
3	Прямі витрати на оплату праці, тис. грн.:	116 511,2	139 112,9	136 601,6	102 599,91	494 825,6
	Виріб 1	44 366,3	66 968	64 456,7	37 669,5	213 460,5
	Виріб 2	72 144,9	72 144,9	72 144,9	64 930,41	281 365,1
4	Єдиний соціальний внесок, тис. грн	25 632,46	30 604,84	30 052,35	22 571,98	108 861,6
5	Разом витрати на оплату праці та ЄСВ, тис. грн	142 143,6	169 717,7	166 653,9	125 171,9	603 687,2

² Мінімальна заробітна плата в Україні 2025 року визначена на рівні 8 000 грн. на місяць або 48 грн. на годину

Завдання № 7

Бюджет загальнови­роб­ничих витрат відображає витрати на організацію, об­слу­го­ву­ван­ня управ­ління ви­роб­ничими процесами на підприємстві. Орієнтовний склад загальнови­роб­ничих витрат наведено у П(С)БО № 16 «Витрати» [1]. Ко­ж­не підприємство затверджує для себе са­мо­стійно склад загальнови­роб­ничих витрат з розподілом їх на змінні та постійні. Змінні – це витрати на об­слу­го­ву­ван­ня і управ­ління ви­роб­ництвом (цехів, ді­ль­ниць), що змінюються прямо (або майже прямо) про­пор­ційно до зміни обсягу діяльності. Постійні загальнови­роб­ничі витрати – це витрати на об­слу­го­ву­ван­ня і управ­ління ви­роб­ництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності

Нерозподілені постійні загальнови­роб­ничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загальнови­роб­ничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину.

Бюджет загальнови­роб­ничих витрат представлено у табл.8.

Таблиця 8

Бюджет загальнови­роб­ничих витрат підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг виробництва, тис. м ²					
	Виріб 1	530	800	770	450	2550
	Виріб 2	855	855	855	769,5	3 334,5
2	Змінні загальнови­роб­ничі витрати, тис. грн:	60 800	70 560	70 560	73 000	274 920
	Заробітна плата	40 000	48 000	48 000	50 000	186 000
	Єдиний соціальний внесок	8 800	10 560	10 560	11 000	425 960
	Ремонт та об­слу­го­ву­ван­ня устаткування	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
	Інші	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
3	Постійні загальнови­роб­ничі витрати, тис. грн:	37 760	37 760	37 760	37 760	151 040
	Заробітна плата	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
	Єдиний соціальний внесок	1 760	1 760	1 760	1 760	7 040
	Оренда	9 000	9 000	9 000	9 000	36 000
	Освітлення та опалення	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
	Амортизація	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
	Інші	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
4	Разом загальнови­роб­ничі витрати, тис. грн	98 560	108 320	108 320	110 760	425 960

Завдання № 8

Бюджет витрат на збут відображає витрати на реалізацію продукції, включаючи витрати на рекламу, комісійну винагороду посередникам, транспортні витрати на доставку продукції покупцям тощо. Бюджет витрат на збут розробляється після розробки бюджету продажу. Більша частина витрат на збут планується у відсотках до обсягів продажу, що залежить від фази життєвого циклу готової продукції. Бюджет витрат на збут також складається з врахуванням розподілу витрат на постійні та змінні.

Бюджет витрат на збут представлено у табл.9.

Таблиця 9

Бюджет витрат на збут на 20.. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Обсяг продажу без ПДВ, тис грн.	32 200	47 057,5	47 057,5	42 887,5	169 202
	Виріб 1	15 100	24 400	24 400	15 100	79 000
	Виріб 2	17 100	22 657,50	22 657,50	27 787,50	90 202
2	Змінні витрати на збут, тис. грн:	238,28	348,22	348,22	317,39	1 252
	Комісійна винагорода продавцям (0,2 % від обсягу продажу)	64,40	94,11	94,11	85,78	338,40
	Єдиний соціальний внесок	141,68	207,05	207,05	188,72	744,50
	Інші (0,1% від обсягу продажу)	32,20	47,06	47,06	42,89	169,21
3	Постійні витрати на збут, тис. грн:	119,2	119,2	119,2	119,2	476,8
	Заробітна плата	60, 00	60, 00	60, 00	60, 00	240, 00
	Єдиний соціальний внесок	13, 20	13, 20	13, 20	13, 20	52, 80
	Реклама	10, 00	10, 00	10, 00	10, 00	40, 00
	Оренда	8, 00	8, 00	8, 00	8, 00	32, 00
	Освітлення та опалення	12, 00	12, 00	12, 00	12, 00	48, 00
	Амортизація	5, 00	5, 00	5, 00	5, 00	20, 00
	Відрядження	6, 00	6, 00	6, 00	6, 00	24, 00
	Інші	5, 00	5, 00	5, 00	5, 00	20, 00
4	Разом витрати на збут, тис. грн.	357,48	467,42	467,42	436,59	1 728

Завдання № 9

Бюджет адміністративних витрат відображає суму загальногосподарських витрат на обслуговування та управління підприємством. До складу адміністративних витрат відносяться наступні:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);
- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;
- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);
- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);
- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;
- витрати на врегулювання спорів у судових органах;
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);
- інші витрати загальногосподарського призначення.

Бюджет адміністративних витрат представлено у табл.10.

Таблиця 10

Бюджет адміністративних витрат підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Заробітна плата апарату управління, грн	48 000	52 000	52 000	60 000	212 000
2	Єдиний соціальний внесок, грн	10 560	11 440	11 440	13 200	46 640
3	Відрядження управлінського персоналу, грн	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
4	Плата за оренду офісних приміщень, грн	10 000	10 000	12 000	12 000	44 000
5	Комунальні послуги, грн	4 000	4 000	4 500	4 500	17 000
6	Амортизація, грн	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
7	Витрати на зв'язок	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
8	Інші витрати, пов'язані зі здійсненням управлінської діяльності, грн	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
9	Разом адміністративні витрати, грн	85 060	89 940	92 440	102 200	369 640

Завдання № 10

Розподіляємо змінні загальновиробничі витрати на кожен об'єкт витрат виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Приймаємо за базу розподілу змінних загальновиробничих витрат прямі витрати на оплату праці (табл. 7, п. 3).

Ставка розподілу = $\frac{\text{Сума змінних загальновиробничих витрат}}{\text{Прямі вмірати на оплату праці за фактичний обсяг виробництва}}$

Розподіл змінних загальновиробничих витрат представлено в табл. 11

Таблиця 11

Розподіл змінних загальновиробничих витрат підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Прямі витрати на оплату праці, тис. грн.:	116 511,2	139 112,9	136 601,6	102 599	494 825,6
2	Виріб 1	44 366	66 968	64 456	37 669	213 460
3	Виріб 2	72 144	72 144	72 144	64 930	281 365
4	Загальновиробничі витрати змінні, тис. грн	60 800	70 560	70 560	73 000	274 920
5	Ставка розподілу змінних загальновиробничих витрат	0,5218	0,5072	0,5165	0,7115	0,5555
6	Вартість трудовитрат грн: (табл.7)					
7	Виріб 1	83,71	83,71	83,71	83,71	83,71
8	Виріб 2	84,38	84,38	84,38	84,38	84,38
9	Змінні загальновиробничі витрати на м², грн:					
10	Виріб 1	43,67	42,46	43,24	59,56	46,50
11	Виріб 2	44,03	42,80	43,58	60,04	46,87

Завдання № 11

Розподіляємо постійні загальновиробничі витрати на кожен об'єкт витрат виходячи з нормальної (прогнозованої) потужності підприємства. Припускаємо, що нормальна (прогнозована) потужність дорівнює фактичній потужності звітного періоду. Приймаємо за базу розподілу змінних загальновиробничих витрат прямі витрати на оплату праці (табл.7, п.3). Визначаємо сукупні загальновиробничі витрати на один метр квадратний площі об'єкта як суму розподілених змінних (табл.11, п.п.10,11) і постійних загальновиробничих витрат.

Ставка розподілу = $\frac{\text{Сума постійних загальновиробничих витрат}}{\text{Прямі вмирати на оплату праці за фактичний обсяг виробництва}}$

Розподіл постійних загальновиробничих витрат представлено в табл.12

Таблиця 12

Розподіл постійних загальновиробничих витрат підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
1	Прямі витрати на оплату праці, грн.:	116 511,2	139 112,9	136 601,6	102 599,9	494 825,6
2	Виріб 1	44 366,3	66 968	64 456,7	37 669,5	213 460,5
3	Виріб 2	72 144,9	72 144,9	72 144,9	64 930,41	281 365,1
4	Загальновиробничі витрати постійні, тис. грн	37 760,00	37 760,00	37 760,00	37 760,00	151 040
5	Ставка розподілу постійних загальновиробничих витрат	0,32	0,27	0,28	0,37	0,31
6	Вартість трудовитрат грн. (табл.7)					
7	Виріб 1	83,71	83,71	83,71	83,71	83,71
8	Виріб 2	84,38	84,38	84,38	84,38	84,38
9	Постійні загальновиробничі витрати на м², грн:					
10	Виріб 1	26,8	22,6	23,4	31,0	26,0
11	Виріб 2	27,0	22,8	23,6	31,2	26,1
12	Сукупні загальновиробничі витрати на м², грн:					
13	Виріб 1	70,47	65,06	66,64	90,56	72,5
14	Виріб 2	71,03	65,60	67,18	91,24	72,97

Завдання № 12

Для визначення фінансових результатів від реалізації продукції розраховуємо собівартості продукції. До виробничої собівартості включаються прямі витрати на матеріали, прямі витрати на оплату праці, загальновиробничі витрати на одиницю продукції.

Розрахунок виробничої собівартості продукції представлено в табл.13

Таблиця 13

Розрахунок виробничої собівартості продукції підприємства на 20 .. рік

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
	Виріб 1					
1.1	Прямі витрати на матеріали, грн:	36	37,5	34,5	42,0	-
	Матеріал М1 (табл.5, п2 х п.7)	12,0	12,5	11,5	14,0	-
	Матеріал М2	24,0	25,0	23,0	28,0	-
2.1	Прямі витрати на оплату праці, грн (табл7, п.2)	83,71	83,71	83,71	83,71	-
3.1	Єдиний соціальний внесок, грн (п.2.1х22%)	18,41	18,41	18,41	18,41	-
4.1	Загальновиробничі витрати розподілені, грн (табл.12.п.13)	70,47	65,06	66,64	90,56	-
5.1	Виробнича собівартість одинці Виробу 1, грн (п.1.1+п.2.1+п.3.1+п.4.1)	244,59	204,68	203,26	234,68	-
6.1	Обсяг реалізації Виробів1, тис. м ² (табл.4,п.1)	500	800	800	500	2 600
7.1	Виробнича собівартість реалізованих Виробів 1, грн (п.5.1хп.6.1)	122 295	163 744	162 608	117 340	565 987
	Виріб 2					
1.2	Прямі витрати на матеріали, грн:	364	119	217	105	-
	Матеріал М1 (табл.5, п2 х п.7)	156	51	93	45	-
	Матеріал М2	208	68	124	60	-
2.2	Прямі витрати на оплату праці, грн (табл7, п.2)	84,38	84,38	84,38	84,38	-

№	Показник	Квартал				Разом за рік
		I	II	III	IV	
3.2	Єдиний соціальний внесок, грн (п.2.2х22%)	18,56	18,56	18,56	18,56	-
4.2	Загальновиробничі витрати розподілені, грн (табл.12.п.14)	71,03	65,60	67,18	91,24	-
5.2	Виробнича собівартість одинці Виробу 2, грн (п.2.1+п.2.2+п.3.2+п.4.2)	537,97	287,54	387,12	299,18	-
6.2	Обсяг реалізації виробів 2, тис. м ² (табл.4,п.1)	855	855	855	855	3 420
7.2	Виробнича собівартість реалізованих Виробів 2, грн (п.5.2хп.6.2)	459 964	245 846	330 987	255 798	1 292 595
	Виробнича собівартість реалізованої продукції, грн (п.7.1+п.7.2)	582 259	409 590	493 595	373 138	1 858 582

Бюджетування являє собою процес планування та контролю фінансових ресурсів підприємства на певний період часу. Бюджети дозволяють:

- планувати майбутні доходи та витрати;
- координувати діяльність різних підрозділів підприємства, забезпечуючи узгодженість планів та дій;
- контролювати використання ресурсів, виявляти відхилення від планових показників та вживати своєчасних коригувальних заходів;
- оцінювати ефективність діяльності підприємства та його окремих підрозділів;
- приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі аналізу бюджетної інформації.

Пропозиції щодо контролю та регулювання бюджетних показників:

- регулярний моніторинг фактичних витрат та порівняння їх з бюджетними показниками;
- проведення оперативного аналізу відхилень для виявлення причин та відповідальних осіб;

- впровадження системи контролю якості виробленої продукції для запобігання перевитратам матеріалів та переробкам;
- укладання вигідних договорів з постачальниками сировини та матеріалів;
- гнучке реагування на зміни ринкової кон'юнктури та коригування бюджету у разі необхідності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України: закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. (чинна редакція від 16.01.2025 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T102456?an=3552>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. *Положення* (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 353 зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
4. Скоробогатова Н. Є. Бюджетування в управлінні: конспект лекцій. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 155 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2ec9afd5-fedd-4fc3-ad4f-5db1dd83fe17/content>

Навчально-методичне видання

БЮДЖЕТУВАННЯ

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»

Укладач **Гусарова** Лариса Валентинівна

Комп'ютерне верстання *Т.І. Кукарєвої*

Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. ,1,25
Електронний документ. Вид № 99 /V-25

Виконавець і виготовлювач

Київський національний університет будівництва і архітектури
Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.